ності, тобто можливості здійснювати швидку і якісну оцінку динаміки зміни як стану кредитного рахунку окремого позичальника, так і кредитного портфеля в цілому. На основі скорингової звітності можна відслідкувати адекватність роботи як всієї системи кредитного скорингу, так і скорингових моделей і стратегій оцінки позичальників.

Оптимальна система кредитного скорингу повинна також бути масштабованою. Масштабованість скорингових рішень передбачає, що в умовах різкої зміни характеру завдань систему можна адаптувати до них шляхом додавання нових розрахункових ресурсів. Масштабованість досягається у випадку, коли функціональна частина системи незалежна від конкретного апаратного і програмного забезпечення платформи [2].

Отже, побудова оптимальної системи кредитного скорингу повинна відповідати описаним вище критеріям, що дає можливість автоматизувати процес оцінки якості позичальників і суттєво скоротити операційні витрати.

Список літератури

1. *Коновалихин М. Ю., Сергиенко Д. О., Кулик В. В., Кремлева И. В.* Подходы к построению скоринговых моделей // Управление финансовыми рисками. — 2007. — № 9. — С. 48—62.

2. *Мирошниченко Ю. В*. Системы кредитного скоринга — эффективный интсрумент риск-менеджмента // Управление финансовыми рисками. — 2008. — № 4. — С. 324—336.

УДК 336. 225. 674: 330. 322

Н. І. Попова,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Н. С. Анохіна
магістрант,
Донецький національний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ У КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ

У сучасних ринкових умовах важливими функціями банків є посередництво у формуванні інвестиційних ресурсів і їх капіталізація. З огляду на це, актуальною проблемою є спрямування руху

капіталу до найбільш ефективних споживачів [2, с. 17], здійснення банківського контролю за дотриманням відповідної політики ведення банківського бізнесу. Про актуальність теми дослідження свідчить активізація діяльності банків на інвестиційному ринку, яка обумовлює нагальну потребу нагляду за виконанням нормативно закріплених вимог, дотриманням інтересів акціонерів, забезпеченням надійності внутрішнього контролю, що є пріоритетним завданням служби внутрішньобанківського аудиту.

Вагомий внесок у розробку підходів до організації та методики внутрішнього аудиту внесли такі відомі вчені і практики, як Р. Адаме, В. Д. Андреев, Г. М. Білоконь, О. В. Васюренко, А. М. Герасимович, Л. С. Коваль, М. П. Кравець, О. С. Любунь, С. М. Лобзинська, Дж. Робертсон, Б. Ф. Усач, М. Р. Швець та інші. Проте низка актуальних теоретико-методичних питань залишаються недостатньо розробленими, зокрема, — організаційні аспекти забезпечення ефективної діяльності служби внутрішньобанківського аудиту. Це обумовило вибір напряму даного дослідження, його мету, яка полягає у визначенні підходів до оптимальної організаційної структури служби внутрішньобанківського аудиту.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що без служби внутрішньобанківського аудиту неможливо уявити структуру сучасного банку, оскільки зазначена служба забезпечує оптимізацію управлінських рішень шляхом експертної діагностики і оцінки дотримання економічної політики банку, внутрішньотехнологічного контролю, дослідження фінансової та операційної інформації, оцінку ефективності банківських операцій на інвестиційному ринку, а також контроль та мінімізацію відповідних ризиків.

Діяльність служби здійснюється на підставі Положення про службу внутрішнього аудиту банку, яке розробляється банком самостійно, із дотриманням вимог НБУ та з урахуванням специфіки діяльності. У Положенні, зокрема, повинна бути окреслена організаційна модель даної служби.

Банк сам обирає модель організації служби внутрішнього аудиту. Розгляд можливих моделей організації слід починати, перш за все, з базової структури. Вона є найпростішою і використовується молодими банками («Європромбанк», «Златобанк» та ін.), які знаходяться на початку свого розвитку і лише набирають обертів діяльності на інвестиційному ринку. На основі базової структури можна сформувати типову структуру, яка найбільш прийнятна для більшості банків України. Подібну структуру служби

внутрішнього аудиту мають «Донгорбанк», «Укрбізнесбанк» та інші банки, які зміцнилися на інвестиційному ринку і мають широку сферу діяльності.

Організаційно служба внутрішнього аудиту може бути побудована за альтернативними моделями. Одну з таких моделей використовують «ПриватБанк», «Укрексимбанк», «Ощадбанк» та інші найбільші банки України. Вона дозволяє найбільш повно охопити обсяги діяльності за рахунок розподілу функцій за підрозділами, аналізувати і коригувати діяльність підрозділів банків, збільшує достовірність оцінки ризиків. До складу служби внутрішньобанківського аудиту за цієї моделі входить підрозділ, який проводить перманентний моніторинг та оцінку ризиків, що виникають у зв'язку з проведенням банком операцій на інвестиційному ринку, а також інших ризиків, пов'язаних з банківською діяльністю. У даній моделі одним із найважливіших завдань внутрішнього аудиту є проведення економічного аналізу діяльності банку на інвестиційному ринку. Разом із тим зазначена модель не позбавлена недоліків — підрозділи служби функціонують відокремлено, без належних комунікаційних зв'язків, а управління здійснюється за відсутності загальної координації одним керівником служби, що загрожує збоями.

Організація служби внутрішнього аудиту може бути сформована і за іншою альтернативною моделлю, при якій службу очолює керівник, безпосередньо підлеглий главі Правління банку. Експерти-аудитори оцінюють ефективність банківських операцій відповідно до розроблених банком технологічних карт, експерт-бухгалтер перевіряє правильність ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку, а експерт-юрист зосереджує увагу на оформленні кредиту, угодах застави та ін. В Україні за цією моделлю службу внутрішнього аудиту організували «Універсал Банк», «Дельта Банк», «Правекс-Банк», які не займають лідируючі позиції на ринку банківських послуг, але є досить великими, зі стабільним зростанням і перспективами розвитку. Дана модель проста й адекватна, дозволяє керівнику служби спрямовувати, координувати команду фахівців у певній сфері. Проте вона не приділяє належної уваги оцінці ризиків, що суттєво знижує її ефективність.

Отже, служба внутрішньобанківського аудиту, яка є надійним інструментом оцінки ефективності структурних підрозділів у позначеному сегменті діяльності, створюється за рішенням вищого органу банку і підпорядковується його Правлінню. Її діяльність регулює Положення, яке формується банком са-

мостійно. Організаційно служба може бути побудована за однією з альтернативних моделей, банк обирає її згідно своїм позиціям і діяльності, включаючи і діяльність на інвестиційному ринку.

Список літератури

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. зі змінами від 12.12. 2008 р. № 661-VI // http: www.liga.net.

2. Про встановлення мінімального розміру регулятивного капіталу банків у гривнях: Постанова НБУ від 4.10.2009 р. № 116 // http: www.liga.net.

3. *Єпіфанов А. О., Маслак Н. Г., Сало І. В.* Операції комерційних банків. — К.: Унів. книга, 2007. — 523 с.

УДК 336.36

І. М. Прасолов,
здобувач кафедри фінансів,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ФАКТОРІВ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Приватизація, що розпочалася в Україні в середині 90-х років минулого століття, призвела до масштабних змін у функціонуванні різних форм власності в національній економіці, зниження впливу державного сектору та адекватного зростання ролі приватних підприємств. Разом з тим, до цього часу держава-власник має значний вплив у цілому ряді визначальних галузей української економіки — транспорті, зв'язку, вугільній, електроенергетиці і т. д., а також контролює діяльність багатьох базових підприємств національної промисловості.

Зокрема, на початок 2011 року в Реєстрі корпоративних прав держави обліковувалося 664 господарських товариства, в статутному капіталі яких є державна частка. З них, у 290 товариствах права держави як власника були визначальним (більше 50 % статутного капіталу), що, фактично, давало можливості повного контролю за їх фінансово-господарською діяльністю, і ще у 176 господарських товариствах держава є власником блокуючого пакету корпоративних прав [1].